

На външното
и вътрешното

КОД

48
ОБЩИН СЪД

08.06.98/98

9.08.98

(1 - м)

ГРАЖДАНСКИ ФОРУМ
СВОБОДНО СЛОВО

София, 1379, жк „Сердика“, бл.1, вх.А, ап.22; тел./факс 23 06 98

СТАНОВИЩЕ

по конституционно дело 16/1998 год., образувано по искане на група народни представители от 38-то Народно събрание за установяване на противоконституционност и противоречие с Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи на член 146, ал. 1 от НК относно думите „с лишаване от свобода до шест месеца“, на член 147, ал.1 от НК относно думите „с лишаване от свобода за една година“ и на член 148 от НК изцяло и във връзка с член 161 от НК.

1. Граждански Форум СВОБОДНО СЛОВО подкрепя искането на групата народни представители за установяване на противоконституционност и противоречие с Европейската конвенция за правата на човека и основните свободи на член 146, ал. 1 от НК относно думите „с лишаване от свобода до шест месеца“, на член 147, ал.1 от НК относно думите „с лишаване от свобода до 1 година“.

Подкрепата ни се основава на разбирането, че свободата на словото, на изразяване, правото на получаване на информация, гарантирани от българската Конституция и от международни документи, станали част от българското законодателство, са неотменима, жизнено важна същностна черта на демократичното общество, без която съществуването на демокрацията е невъзможно. Те са основна предпоставка въобще за прогреса на обществото.

Подкрепата ни, разбира се, не означава, че пледираме за някаква всепозволеност и безнаказаност. Даваме си сметка, че основните човешки права и свободи не могат да бъдат подредени и подчинени по силата на някаква йерархическа ценностна система. Че е недопустимо упражняването на едно право не може да става за сметка на друго. Затова и в българската Конституция и в споменатите международни документи, включително Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи, изключват

възможността свободата на изразяване да бъде схващана и упражнявана абсолютно независимо от нищо друго и предвиждат възможността тази свобода да бъде подложена от законодателя на известни ограничения с цел защитата на други основни права, свободи и обществени интереси.

Ключовият въпрос в това дело, при преценката за конституционността и съответствието на международните документи на посочените текстове от Наказателния кодекс, е в каква степен тези текстове са пропорционални и се вписват в тесните рамки на допустимите от гледна точка на Конституцията и Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи ограничения върху свободата на словото, на изразяването. И дали не надхвърлят тези рамки, дали не са несъразмерни с целите на предвидените в Конституцията и Конвенцията ограничения, така че от защита на права, да се превърнат в безсмислено и необосновано ограничение за свободата на изразяване.

Именно това се получава според нас с атакуваните текстове от Наказателния кодекс. Лишаването от свобода според нас е несъразмерна със защитаваните интереси мярка. Мярка подходяща при далеч по тежки и опасни за обществото деяния. Лишаването от свобода освен това се превръща в предварително възпираща свободата на изразяване мярка, в обезкуражаване да се ползува свободата на словото, в отказ от тази свобода, който е особено опасен за обществото, за неговото право да бъде пълноценно информирано.

2. Граждански форум СВОБОДНО СЛОВО подкрепя и искането на групата народни представители, отнасящо се до член 148 във връзка с член 161 от НК. Смятаме, че най-добрият довод за тази подкрепа е практиката на самия български Конституционен съд и по-специално неговото решение номер 7 от 4 юни 1996 година по конституционно дело номер 1 от същата година:

„От гледна точка на ценността на правото да се изразява мнение за свободата на политическия дебат - като част от публичната дискусия, изказванията, които засягат дейността на държавните органи или съставляват критика на политически фигури, държавни служители или правителството, заслужават по-високо ниво на защита. Оттук може да се заключи, че

държавната власт като цяло, както и политическите фигури и държавните служители могат да бъдат подложени на обществена критика на ниво по-високо от това, на което са подложени частните лица.“ /Държавен вестник, брой 55 от 1996 г./

Българското наказателно законодателство дава пример в точно противоположната посока, като по този начин посяга недопустимо не само на предвидените в Конституцията и в международните актове гаранции за свободата на словото и изразяването, но и на принципа за равнопоставеност на гражданите, също прокламиран в българската Конституция.

София,
08.06.1998

Председател на УС на
Граждански Форум
СВОБОДНО СЛОВО:

/Ясен Бояджиев/